

Hromadná pripomienka LZ VLK a Aropane o.z.

Lesoochranárske zoskupenie VLK (LZ VLK), so sídlom 082 13 Tulčík 310, a Aropane o. z., so sídlom 067 04 Oľka 132, predkladajú hromadnú pripomienku k dokumentu *Zelenšie Slovensko - Stratégia Environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)*. Pripomienkovaný materiál zverejnilo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky dňa 5. septembra 2018 pod rezortným číslom 47438/2018. Dátum ukončenia medzirezortného pripomienkového konania je 18. september 2018. Pripomienkovaný materiál je zverejnený na stránke <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2018/638> pod číslom LP/2018/638.

1. V časti *Zoznam skratiek a vysvetlenie pojmov* (strany 50-51) požadujeme doplniť nasledovný pojem a jeho vysvetlenie:

„bezzásahové územie / územie bez zásahov človeka – územie, v ktorom je zakázané vykonávanie akejkoľvek lesohospodárskej činnosti, vykonávanie práva poľovníctva, usmrcovanie živočíchov, zasahovanie do vegetačného a pôdneho krytu, používanie chemických látok, usmrcovanie živočíchov, pohyb motorových vozidiel a vykonávanie akýchkoľvek iných činností narúšajúcich bezzásahový vývoj územia. Zákazy neplatia v prípade bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia človeka, vykonávania štátneho dozoru alebo inej kontrolnej činnosti, bezprostredného ohrozenia bezpečnosti Slovenskej republiky cudzou mocou, a v prípade nevyhnutných činností vykonávaných v súvislosti s ochranou štátnej hranice alebo jej správou“

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie

Strategický dokument na viacerých miestach používa pojmy *bezzásahové územie, územie bez zásahov, bezzásahovosť, oblasti s najvyšším stupňom ochrany* a obdobné ekvivalenty. Z dôvodu predchádzania nesprávnej interpretácii bezzásahovosti a bezzásahového územia požadujeme doplniť vyššie uvedenú definíciu. Zároveň je potrebné v celom dokumente text pojmov ujednotiť a v súvislosti s najprísnejšie chránenými územiami alebo územiami s najvyšším stupňom ochrany a podobne uvádzať pojem *bezzásahové územie*.

2. V kapitole *„Životné prostredie na Slovensku v roku 2030“* na strane 6, odsek 2 žiadame text zmeniť nasledovne (doplnený text je zvýraznený boldom):

*„Zlepší sa ochrana biodiverzity a zamedzí sa zhoršovaniu stavu druhov a biotopov. Zjednoduší sa systém chránených území a stupňov ochrany, ktorý zabezpečí zosúladenie kritérií IUCN, kde v národných parkoch budú jadrovú zónu tvoriť územia bez zásahov človeka, ktorých rozloha do roku 2025 dosiahne 50 % celkovej rozlohy každého národného parku a 75 % tejto rozlohy do roku 2030. **Dosiahne sa, že výmera bezzásahových území bude tvoriť 10% rozlohy Slovenska. V chránených územiach, v ktorých nebude uplatňovaný bezzásahový spôsob ochrany, bude ťažba dreva podriadená biotopovým a ekologickým nárokom druhov a biotopov, pre ktorých ochranu boli dané územia vyhlásené za chránené.** Mimo oblastí s najvyšším stupňom ochrany sa bude drevo ťažiť udržateľným spôsobom. Viditeľná bude ochrana a obnova krajinných prvkov na poľnohospodárskej pôde a ekologická poľnohospodárska výroba bude zaberat' aspoň 13,5 % celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy.“*

Pripomienka je zásadná.

3. V kapitole 2 *„Účinná ochrana prírody a krajiny“* na strane 11, žiadame text v rámečku zmeniť nasledovne (doplnený text je zvýraznený boldom):

*„Slovensko zamedzí zhoršovaniu stavu chránených druhov a biotopov **a to aj postupným zvyšovaním výmery bezzásahových území na úroveň 10 % rozlohy územia SR.** Do roku 2030 bude obnovených minimálne 15 % degradovaných ekosystémov. Vhodným dobudovaním sústavy chránených území a vypracovaním, schválením a realizáciou dokumentov starostlivosti sa vytvoria možnosti starostlivosti o*

všetky významné druhy a biotopy v SR. Zjednodušený systém chránených území a stupňov ochrany umožní prísnejšiu ochranu a cieleňú starostlivosť v súlade s medzinárodnými štandardmi. Jadrovú zónu národných parkov budú tvoriť územia bez zásahov človeka, ktorých rozloha do roku 2025 dosiahne 50 % celkovej rozlohy každého národného parku a 75 % tejto rozlohy do roku 2030. Ohodnotenie ekosystémových služieb zefektívni ochranu prírody a pomôže zastaviť ich degradáciu. Vypracuje sa a bude sa uplatňovať integrovaný koncept ochrany krajiny.“

Pripomienka je zásadná.

4. V kapitole 2.3 „Zjednodušiť systém a dodržiavať bezzásahovosť v najvyššom stupni ochrany“ na strane 13, odsek 2 žiadame text zmeniť nasledovne (doplňený text je zvýraznený boldom):

„Najviac zachované prirodzené biotopy bez potreby aktívnej starostlivosti budú zahrnuté v tzv. bezzásahových územiach, ktorých výmera postupne dosiahne 10% rozlohy územia SR. Okrem toho sem bude možné zahrnúť so súhlasom vlastníkov, užívateľov a orgánu ochrany prírody aj iné súkromné alebo aj štátne územia. Bezzásahovosť by sa nemala dotýkať existujúcich funkčných stavieb. V bezzásahových oblastiach sa okrem vzdelávacích a **neinvazívnych** výskumných aktivít zruší možnosť výnimiek.“

Zároveň požadujeme vypustiť text „na úrovni okresných úradov v sídle kraja“ na konci poslednej vety.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie pripomienok 2, 3 a 4:

Nakoľko dokument „Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030“ (Envirostratégia 2030) je strategickým dokumentom dlhodobého charakteru a navrhuje základné smerovanie v budúcnosti prijímaných politík na zlepšenie stavu životného prostredia na Slovensku považujeme za nevyhnutné, aby do nej bola zahrnutá požiadavka 50 446 ľudí, ktorí svojim podpisom v papierovej forme petície požiadali v roku 2017 Ministerstvo životného prostredia SR, aby rozloha prísne chránených území (bezzásahové územia) bola minimálne 5% rozlohy Slovenska do roku 2020.

Uvedenú požiadavku týkajúcu sa zvýšenia výmery bezzásahových území na úroveň 5% až 10% rozlohy územia SR zoskupenie VLK vznieslo v procese prípravy Envirostratégie 2030, v stanovisku k rozsahu hodnotenia i v stanovisku k Správe o hodnotení predložených v procese posudzovania vplyvov strategického dokumentu a opätovne ju vznášame aj teraz. IEP v odpovedi adresovanej LZ VLK zo dňa 15. 4. 2018 uviedla, že podstatné je zamerať sa hlavne na kvalitu ochrany chránených území aj v zmysle kritérií IUCN a dosiahnuť 75% bezzásahového územia v národných parkoch do roku 2030.

Národné parky sú len jednou z kategórií chránených území, v ktorých je bezpochyby potrebné zlepšiť ich kvalitu. Avšak prísne chránené územia s bezzásahovým režimom sa aj v súčasnosti nachádzajú aj mimo území národných parkov a je nevyhnutné, aby tomu tak bolo aj v budúcnosti. Nakoľko sa jedná o strategický dokument, nemôže byť úzko zameraný len na skvalitnenie ochrany národných parkov, ale musí byť zameraný aj na skvalitnenie a zabezpečenie prísnej ochrany formou bezzásahovosti aj v tých častiach krajiny, ktoré sa nachádzajú mimo národných parkov.

Keďže bude opätovne realizované prehodnocovanie sústavy chránených území predpokladáme, že súčasná rozloha národných parkov bude zmenšovaná a v súlade s doterajším dlhodobým trendom budú atakované i územia bezzásahové, s terajším najprísnejším stupňom ochrany.

50 446 ľudí deklarovalo záujem, aby minimálne 5% rozlohy Slovenska bolo prísne chránených a teda zaradených medzi bezzásahové územia. Táto požiadavka nesmie byť ignorovaná a je potrebné ju primeraným spôsobom zapracovať do strategického dokumentu.

Obdobne nie je prijateľné, aby bola ignorovaná prevažujúca požiadavka verejnosti zapojenej do verejnej konzultácie v rámci prípravy strategického dokumentu. Táto prevažujúca požiadavka sa týkala zabezpečenia ochrany minimálne 5% rozlohy Slovenskej republiky formou bezzásahových území.

Považujeme za potrebné upozorniť na skutočnosť, že v 45% zaslaných pripomienok od verejnosti je deklarovaná podpora požiadaviek LZ VLK. V demokratickej spoločnosti nemožno považovať verejné pripomienkovanie strategických dokumentov za formálnu záležitosť.

5. V kapitole 3.3 „Vytvoriť podmienky na doriešenie statusu bielych plôch“ na strane 17 znenie prvej vety žiadame zmeniť nasledovne (doplnený text je zvýraznený boldom):

*„Do roku 2030 budú vytvorené podmienky pre doriešenie statusu tzv. bielych plôch, tak aby **údaje v katastri a stav pozemku boli v súlade.**“*

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Tzv. biele plochy zaberajú na Slovensku rozlohu približne 275 000 hektárov. Jedná sa o plochy opustené a nevyužívané, na ktorých v prevažnej väčšine prípadov prebiehajú sukcesné procesy vedúce k lesu. Súčasná formulácia v predložennom dokumente navrhuje, aby vlastník uviedol pozemok do stavu v súlade s katastrom, t.j. aby odstránil lesný porast. Tieto pozemky sú nevyužívané desiatky rokov a majitelia, ak sú známi, zjavne nemajú záujem o ich využívanie. Je nesprávne nútiť majiteľov k niečomu, o čo očividne nemajú záujem. Ústretovejším krokom je motivovať vlastníkov k zosúladieniu údajov v katastri s reálnym využívaním pozemkov. Myslí sa tým aj varianta, že uvedené pozemky môžu byť prekategORIZOVANÉ na lesné plochy.

6. V kapitole 11.3 „Odstrániť environmentálne škodlivé dotácie a regulácie“ na strane 37 žiadame doplniť nasledovný text:

„Odstrániť dotácie na spaľovanie drevnej biomasy okrem dreva pochádzajúceho z energetických porastov a odpadu z priemyslu.“

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Uvedená požiadavka je plne v súlade s nadpisom kapitoly 11.3. Túto požiadavku podporilo podpísom pod petíciu viac ako 40 000 obyvateľov Slovenskej republiky.

7. V kapitole 5 „Racionálne využívanie horninového prostredia“ text v rámečku žiadame doplniť nasledovne (doplnený text je zvýraznený boldom):

*„Zavedie sa legislatívna povinnosť vykonať inžinierskogeologický prieskum pred **každým zámerom geologických prieskumov, pri ktorých sa používajú seizmické merania s vibrátormi, odstrely v plytkých vrtoch, prieskumné vrty s čerpacími skúškami, zakladaním stavieb v zosuvných územiach a pred realizáciou strategických veľkokapacitných a líniových stavieb. Taktiež sa zavedie povinnosť zverejňovania výsledkov prieskumov.**“*

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Účelom predloženej pripomienky je eliminovať možné negatívne vplyvy geologických prieskumov na životné prostredie a životy a majetok obyvateľov. Zavedenie a dôsledné dodržiavanie tejto povinnosti je základom prevencie a predchádzania vzniku škôd na životnom prostredí, zdraví a majetku ľudí. Praktické skúsenosti obyvateľov obce Oľka poukazujú na skutočnosť, že pri seizmických meraniach pri vyhľadávaní ropy a plynu v severovýchodnom flyši došlo k niekoľkým malým zosuvom pôdy a k narušeniu prameňov (šesť mesiacov nemali pitnú vodu). Súčasný stav povoľovania bez povinnosti vykonať inžinierskogeologický prieskum pred každým horeuvedeným zámerom je hazardom s majetkom a životmi ľudí.

8. V kapitole 5.3 „Minimalizovať dopad ťažby nerastných surovín na životné prostredie“ na strane 22 žiadame doplniť nasledovný text:

„Legislatívne zaviesť povinnosť investora zabezpečiť posúdenie ekologických dopadov prieskumu, ťažby a likvidácie ťažby odborníkmi s príslušnou odbornou spôsobilosťou už v procese projektovej prípravy technického riešenia za účelom výberu najvhodnejšieho technického spôsobu z hľadiska finančných nákladov a minimalizácie ekologických dopadov.“

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

Skutočnosť, že sa na konkrétnom území vyskytuje ložisko nerastných surovín nemôže znamenať, že sa za každých okolností uprednostní jeho dobývanie. Pri využívaní nerastných surovín je potrebné rešpektovať princípy trvalo udržateľného rozvoja a požiadavky na šetrné využívanie prírodných zdrojov.

9. Žiadame, aby strategický dokument predložený do medzirezortného pripomienkovania rešpektoval vyhodnotenie pripomienok Lesoochranárskeho zoskupenia VLK a vyhodnotenie pripomienok Mgr. Jany Zajakovej, ktoré boli v Stanovisku Ministerstva životného prostredia SR č. 1931/2018-1.7/zk (vydanom na základe výsledkov procesu posudzovania vplyvov) odporúčené na prijatie a zapracovanie do strategického dokumentu.

Pripomienka je zásadná.

Odôvodnenie:

MŽP SR v stanovisku č. 1931/2018-1.7/zk zo dňa 15. augusta 2018 odporúča „*prijatie strategického dokumentu s celoštátnym dosahom „Zelenšie Slovensko - Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030“ za podmienky dodržania odporúčaní na dopracovanie a úpravu návrhu strategického dokumentu uvedených v kapitole VI. „ZÁVERY“, časti 3. „Odporúčania na dopracovanie, úpravu návrhu strategického dokumentu“ a naplnenia požiadaviek na monitoring stanovených v kapitole VI. „ZÁVERY“, časti 5. „Návrh monitoringu“ tohto stanoviska.*“

V zmysle bodu 3.3 kapitoly VI. „*Akceptovať a do SD zapracovať tie zmeny a návrhy doplnení zo stanovísk, ktoré boli odporúčené vo vyhodnotení stanovísk na prijatie v kap. III. 6. Stanoviská predložené k správe o hodnotení a návrhu strategického dokumentu a ich vyhodnotenie.*“ žiadame o zapracovanie odporúčených opatrení.

Zástupcovia verejnosti:

Juraj Lukáč, LZ VLK, juro@osadne.sk

Jana Zajaková, LZ VLK, jana@wolf.sk

Viliam Bartuš, LZ VLK Východné Karpaty, vilo@wolf.sk

Peter Sabo, LZ VLK Východné Karpaty, peto@wolf.sk

Roland Noga, AROPAŇE! o.z., remenaros@gmail.com